

"СОРОДНА ПРАЦЯ" ОЛЕСІ ХОМЕНКО

Автор: Вікторія Бурлака

Малая Галерея

"МИСТЕЦЬКИЙ АРСЕНАЛ" пригласает на открытие выставки Леси Хоменко
"СОРОДНА ПРАЦЯ"

04.06 – 26.06

Открытие состоится 3 июня в 18:00
по адресу: ул. Лаврская, 10

"Сородна праця" – термін Григорія Сковороди, який був філософом-ідеалістом і вважав, що кожна людина має схильність до певного виду праці, і що щастя полягає в тій справі, до якої людина має природні нахили. Я хочу актуалізувати сьогодні це поняття і спробувати ввести його в поле критичного дискурсу, протиставити його усе ще актуальному сьогодні поняттю "відчуженої праці" за Марксом...

Фігури робітників вписані у формат моїх полотен таким чином, що картина наче "затісна" для них. Ноги стоять на краю картини, голова втискається в кут. Іноді, голова не влізла взагалі. Такий формальний метод для мене є метафорою соціальних та економічних умов, в яких сьогодні мусять працювати робітники. Тому, я протиставляю назву самим картинам (точніше, їх формальному методу). Тлом для моїх фігур служить підкладка нижніх кольорів. Такі "евроремонтні" кольори для мене є символом ілюзії щастя та добробуту. В поєднанні із "затиснутими" робітниками вони мають додати драматизму зображенню. "Зіткнувши лобами" в одному проекті два протилежні поняття, я навмисне не вказую, якому з них надаю перевагу, дозволяючи їм співснутися одночасно. І з рештою, яке з цих двох понять сьогодні відповідає моїй художній діяльності?

Леся Хоменко

* * *

"Сородна праця", як на мене, дуже симпатичний конструкт. Розкриття потенціалу особистості виглядає як рецепт щастя для людини. Але не все так просто. "Сородна праця" – це утопія і реальність одночасно. Вона є і можливою, і потрібною. Сковорода помилявся лише в одному: "сородна праця", яка виявляє індивідуальність людини – це те, що потрібно тобі самому, але аж ніяк не соціуму. Соціум лякає твоя індивідуальність, яка виключає можливість маніпулювання, він бажає бачити однотипні гвинтики в своєму механізмі... Пошуки себе – це справа антисоціальна в певному сенсі. В контексті сучасності займатися улюбленою справою, "рідною" власній природі – найбільш ефективний різновид "дауншифтингу". Кожен, хто бере участь мегаполісній гонці на виживання, мріє про безлюдний острів та пальму, де ніби-то колись відпочине від оточуючого "трешу". "Сородна праця" може стати тим островом. Зануритись у себе, замість того, щоб назавжди потонути у споживанні... Тим паче, зараз людство знаходиться на піку цього споживацького неврозу і активно шукає протиотруту від нього...

"Сородна праця" говорить про завершення утопічного проекту – не лише в масштабі загальних інтелектуальних трендів, але в творчості Лесі Хоменко зокрема. Час утопій сплив. Художня мова, адекватна утопічному мисленню, теж вичерпала себе. Вона ніби пройшла певний замкнутий цикл і дійшла логічного завершення. Хоменко виростила на "гігантманії" соцреалізму, на його інтонації пафосної піднесеності, яка тепер обернулася на пафосний протест. Гуманістичний аспект звеличення маленької людини: "хто був

нічим, той стане усім", здавався дуже привабливим. Але, хто був нічим, той так нічим і лишився: про це свідчать скоцюрблені постаті. Люди не є органічними в стані "трудового екстазу", вони покручені життям і ніби застигли, закам'янілі. Загальний емоційний тон проекту в порівнянні із попередніми змінюється, він є жорстким, розчарованим і навіть сатиричним. І це розчарування виходить за рамки звичної соціальної критики, оскільки критика передбачає можливість змін, але не виводить нас із певної системи координат. А тут – явний збій у системі. Це фундаментальне розчарування в можливості побудови органічного для людини суспільного ладу, яким позначається кінець утопічної доби. Виявляється, змінити мінус на плюс не так легко, а іноді просто неможливо. "Пролетарі" і селяни усім своїм виглядом говорять про це. За великим рахунком, незважаючи на політичні пертурбації, нічого не змінюється насправді. Працюють одні й ті самі схеми: є тільки експлуатація, або ж завуальована експлуатація. В суспільстві тотального відчуження праця може бути лише відчуженою. Змінити такий стан речей можна тільки в індивідуальному порядку, і тільки усвідомивши його. Та можливість аналізувати мають далеко не усі, а лише той нечисленний "прошарок", який художниця в данному випадку проігнорувала. Наразі, "сородна" праця не виявляє особистість, але цілком знищує, стирає її...

Вікторія Бурлака